установ)». URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/ проєкт_Порядок-присудження-наукових-ступенів.pdf

2. Порядок присудження наукових ступенів : Постанова Кабінету України від 24 липня 2013 р. № 567: станом на 05.03.2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF

3. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей: Наказ МОНмолодьспорт України від 14.09.2011 № 1057 в редакції від 15.05.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11

4. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266: станом на 11.02.2017 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/266-2015-%D0%BF

5. Примірний перелік та опис предметних напрямів досліджень в межах спеціальності 081 «Право» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2018 р. № 1477. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-pereliku-ta-opisu-predmetnih-napryamiv-doslidzhen-v-mezhah-specialnosti-081-pravo

Буткевич Ангеліна Вікторівна,
студент за ОР «Бакалавр»
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Науковий керівник:
Теремцова Ніна Володимирівна,
доцент кафедри теорії права та держави
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук

ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ: ПРИНЦИП РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Соціальна справедливість – це узагальнена моральна оцінка суспільних відносин, і один із основних загальнолюдських соціальних ідеалів, конкретне розуміння та зміст якого змінювалося протягом історії. При визначенні соціальної справедливості найчастіше її співвідносять із соціальною рівністю, і в цьому контексті соціальна справедливість розуміється як міра рівності і нерівності в розподілі матеріальних і духовних благ у суспільстві, статусів і

влади, а також у життєвому положенні різних суспільних груп.

Справедливість, відповідно до визначення відомого словника сучасної економічної теорії Макміллана, – це чесність, неупередженість. Якщо ж розглядати справедливість у контексті відомої нам теорії економіки добробуту, то справедливим можна було б вважати розподіл, що відповідає двом умовам: по-перше, воно повинно бути рівноправним, тобто жоден із суб'єктів суспільства не претендує на товарний набір іншої особи на користь власному товарному набору. По-друге, воно повинне бути ефективним за Парето. Одночасно й рівноправний та ефективний за Парето розподіл можна трактувати як справедливий. Узагалі соціальна справедливість в економічній теорії – це проблема прийнятного ступеня нерівності в розподілі доходів.

Вибір принципів соціальної справедливості в перерозподілі доходів визначається в кожнім суспільстві по-своєму, виходячи з духовних основ кожного з них, вироблених національних стандартів, що формувалися протягом усього попереднього історичного розвитку даної країни. Так, наприклад, українське суспільство, що формувалося під впливом складних історичних подій, природних особливостей країни і, якому були нав'язані й прищеплені принципи егалітаризму, які проявляються у вигляді колективістських засад, у значній своїй більшості не сприймає філософію індивідуалізму та ринкові принципи справедливості на перших етапах переходу до ринку їх потрібно формувати, виховувати, впроваджувати.

Реалізація принципу соціальної справедливості в суспільстві означає, що при цьому здійснюється справедливий: 1) розподіл діяльності; 2) розподіл доходів; 3) розподіл праці; 4) розподіл соціальних благ (прав, можливостей, влади); 5) розподіл винагород, визнань; 6) розподіл рівня та якості життя; 7) розподіл інформації та культурних цінностей. Найважливішим показником соціально-справедливої спрямованості суспільства виступає характер соціальних відносин.

У науковій літературі можна також зустріти такі чотири погляди на соціальну справедливість. Розглянемо найбільш відомі з них концепції справедливості, чи справедливого розподілу доходів: егалітаристську, утилітаристську, роулсіанску і ринкову.

Егалітаристська концепція (фр. egaliteрівність) вважає справедливим зрівняльний розподіл доходів, тобто коли всі члени суспільства отримують рівні блага.

Другий концептуальний принцип роулсіанський пов'язаний з ім'ям Джона Роулса, сучасного американського філософа. На його думку, справедливою вважається така диференціація доходів, при якій відносна економічна нерівність припустима лише тоді, коли вона сприяє досягненню більш високого абсолютного рівня життя найбіднішими членами суспільства.

Третій концептуальний принцип утилітарний виходить своїми коренями з вчення Ієремії Бентама, англійського економіста, основоположника доктрини утилітаризму. Бентам думав, що головним завданням держави є забезпечення найбільшого щастя для можливо більшої кількості членів суспільства. Але, однак, Бентам виходив з того, що функції корисності в різних людей неоднакові.

Інакше кажучи, здатність до насолоди в результаті володіння якоюсь кількістю благ у різних людей різні. Одержувати при цьому більшу частку суспільного багатства повинний той, хто здатний у більшій мірі одержати корисність. Таким чином, загальна корисність максимізується не у випадку рівного розподілу багатства між членами суспільства, а в результаті пропорційного (відповідно до різних функцій корисності) його розподілу. Тому в утилітаристському погляді максимізується корисність всіх членів суспільства.

І, нарешті, ринковий розподіл доходів припускає відповідність доходу кожного власника фактора виробництва граничному продукту, отриманого від даного фактора. Соціальна справедливість, при цьому, встановлюється ринком і його регуляторами. Таким чином, у цьому випадку припустима значна нерівність у розподілі доходів.

Висновки. Узагальнюючи зазначене вище, можна відмітити, що соціальна справедливість існує як деякий феномен суспільної свідомості (правового, релігійного, морального, економічного). Вона закріплюється в суспільній думці, що фіксує соціальну справедливість як винагорода і визнання за працею, забезпечення усім мінімального соціально гарантованого рівня і якості життя, рівний доступ до соціальних благ (отримання освіти, збереження здоров'я), до інформації, до культурних цінностей тощо. Реалізація принципу соціальної справедливості в суспільстві означає, що при цьому здійснюється справедливий: 1) розподіл діяльності; 2) розподіл доходів; 3) розподіл праці; 4) розподіл соціальних благ (прав, можливостей, влади); 5) розподіл винагород, визнань; 6) розподіл рівня та якості життя; 7) розподіл інформації та культурних цінностей. Найважливішим показником соціально-справедливої спрямованості суспільства виступає характер соціальних відносин.

Список використаних джерел

1. Гриненко А. М. Соціальна політика. Київ. 2004.
2. Роулз Дж. Теорія справедливості . Новосібирськ.1995.
3. Теремцова Н. В. Збірка. – Випуск перший «Теорія права та держави». Київ. 2011. С. 5–6.
4. Теремцова Н. В. Проблема розбудови соціальної держави в умовах конституційної реформи: теоретичний аспект. *Соціологія права.* Київ, 2015. № 3-4 (14-15). С. 225–229.
5. Теремцова Н. В. Актуальне питання соціального регулювання в додержавному суспільстві: теоретико-правовий аспект. Актуальні питання реформування правової системи: зб. матеріалів XIV Міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк, 2017. С. 76–77.
6. Теремцова Н. В. Становлення та розвиток інституту громадянського суспільства в державі: теоретичний аспект. *European Perspectives.* 2019. № 4. С. 31–37.